

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – 224 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Абалмасова М. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Богомаз О. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Воскобойнік І. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Гаращенко О. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Зарічна Т. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кот А. Г. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мівшук Ю. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотишена В. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Рубель Г. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки ліквідності комерційних банків України за період 2008 – 2018 рр.....	6
Бойко В.С., Вітковська К.В. Статистичний аналіз рівня безробіття в Україні.....	13
Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки грошової маси та грошового обігу в Україні.....	22
Березорудський А.М., Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності населення.....	29
Абалмасова М.П., Готліб І.Г. Статистичний аналіз заробітної плати в Україні за 2010 – 2018 рр.....	36
Кот А.Г., Тарасова К.І. Статистичне дослідження доходів та витрат населення в системі оцінювання рівня життя.....	45
Абалмасова М.П., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів та витрат населення деяких країн світу.....	55
Богомаз О.О., Самотєнкова О.В. Аналіз діяльності інноваційних підприємств в промисловості України за 2012 – 2017рр.....	62
Гаращенко О.В., Підгорний А.З. Динаміка та перспективи розвитку вищої освіти в Україні.....	72
Мотишена В.В., Милашко О.Г. Статистичне дослідження структури та динаміки валового внутрішнього продукту.....	79
Зарічна Т.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні.....	86
Воскобойнік І.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня злочинності в Одеській області.....	92
Абалмасова М.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області.....	99
Богомаз О.О., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження рівня цін в Україні.....	105
Бойко В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження стану та розвитку страхового ринку в Україні.....	112
Мотишена В.В., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів	120

Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження продовольчого ринку України...	128
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження земельних ресурсів та їх використання в Україні	134
Абалмасова М.П., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку інновацій в Україні.....	141
Агапченко К.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз динаміки грошового ринку в Україні за 2008 – 2018 рр.....	147
Мившук Ю.І., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз рівня доходів населення України.....	155
Рубель Г.А., Самотоєнкова О.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.....	163
Любович А.А., Милашко О.Г. Партнерство України з Францією: статистичний аспект	171
Бурлаєва В.С., Милашко О.Г. Партнерство України з Німеччиною. Статистичний аспект.....	180
Унтілов В.В., Милашко О.Г. Партнерство України з Великою Британією. Статистичний аспект	185
Богомаз О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз використання інтернету в Україні	193
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Порівняльний аналіз освіти в Україні та деяких країнах світу	198
Манєва К.П., Ольвінська Ю.О. Вплив інтернету на людський розвиток.....	207
Стародубцева Т.В., Ольвінська Ю.О. Вплив корупції на людський розвиток	212
Воскобойнік І.І., Вітковська К.В. Використання вибірових обстежень у соціальній статистиці	217

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ ВАЛОВОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОДУКТУ

Мотишена В. В.¹, Милашко О. Г.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Мотишена В. В., Милашко О. Г. Статистичне дослідження структури та динаміки валового внутрішнього продукту. В даній статті проведено огляд особливості статистичного дослідження динаміки валового внутрішнього продукту. Перераховано основні методи його розрахунку. Проведено дослідження галузевої структури. Розраховано прогнозні рівні.

Ключові слова: валовий внутрішній продукт, додана вартість, кінцеве споживання, ринкові ціни.

Motyshena V. V., Milashko O. G. Statistical analysis of the structure and dynamics of the gross domestic product. In this article, we review the peculiarities of the statistical study of the dynamics of gross domestic product. The basic methods of calculation are listed. The research of branch structure was conducted. Forecast levels are calculated.

Keywords: gross domestic product, added value, final consumption, market prices.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Мотишена, В. В. Статистичне дослідження структури та динаміки валового внутрішнього продукту [Текст] / В. В. Мотишена, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – С. 79 – 85.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Валовий внутрішній продукт виступає одним з найважливіших показників рівня фактичного статусу економіки країни, є інформаційною базою щодо розвитку виробництва (безпосередньо галузевої структури), включає в себе дані про зміну оплати праці, міжнародні зв'язки та рівень конкурентоспроможності. Функціонування такого показника знаходиться під впливом факторів, які потребують постійного спостереження, адже такі елементи здійснюють великий соціальний вплив і надзвичайну цінність для формування економічної політики, а надання наукової основи для економічної передбачуваності залишається дуже складною проблемою.

Актуальність дослідження валового внутрішнього продукту

полягає в тому, що дозволяє зрозуміти механізм взаємодії та функціонування його структурних елементів один з одним. По-друге, таке дослідження необхідно для демонстрації зовнішньої та внутрішньої сторін показника, а стійка інформаційна основа допоможе сформувати очікуваний рівень валового внутрішнього продукту в Україні на наступні кілька років.

Публікації останніх років. Формуванню та розвитку валового внутрішнього продукту, його роль та вагомість в економіці країни потрібно постійно приділяти неабияку увагу. Важливий внесок в обстеження даної проблематики внесли такі економісти, як В. Базилевич, М. Бернхилл, В. Геєць, А. Гальчинський, Е. Райхлін, М. Савлук, Л. Тімберген, У. Петті, П. Пойхонен, В. Юрчишин, І. Багрятіна, О. Дзюблюка, І. Манцурова, А. Савченка, Л. Петкова. Непостійність показника викликає необхідність його постійного аналізу.

Метою роботи є проведення аналізу структури та динаміки валового внутрішнього продукту в Україні.

Перш, ніж розпочати аналіз показника, необхідно зрозуміти його сутність. Валовий внутрішній продукт у статистиці розглядається як інтегрований показник економічного розвитку країни, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності одиниць-резидентів і вимірюється вартістю товарів та послуг, виготовлених ними для кінцевого використання. Існує два види ВВП: номінальний та реальний, які різняться тим, що показник можна розраховувати у поточних або постійних цінах. Для кращого розуміння таких процесів, раціональніше всього буде створення їх графічного зображення (рис. 1, рис. 2).

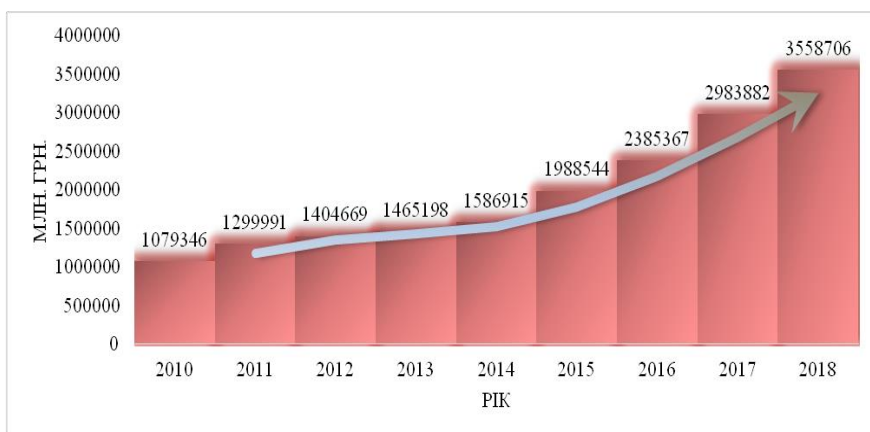

Рис. 1. Обсяг валового внутрішнього продукту України у фактичних цінах у 2011-2018 роках

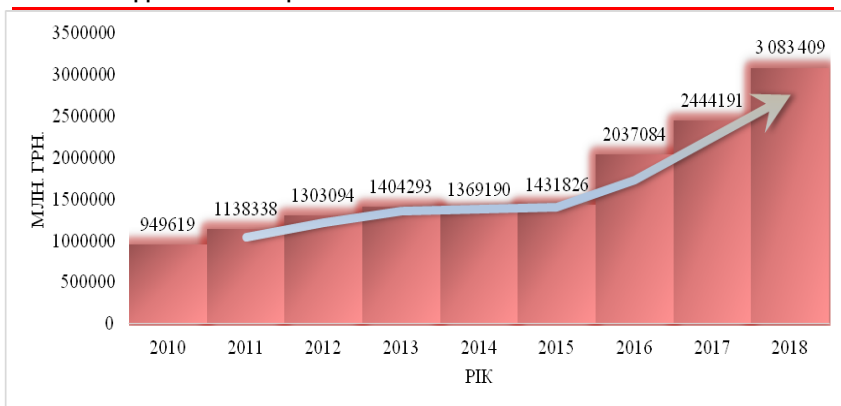

Рис. 2. Обсяг валового внутрішнього продукту України в постійних цінах у 2011-2018 роках

В Україні за період 2011-2018 років валовий внутрішній продукт у фактичних цінах збільшився у 3,3 рази, що становить майже 230,0%, а в середньому щорічно він збільшувався у 1,2 разів. Найбільш різке підвищення спостерігається у 2015 році порівняно з 2014 роком – більш, ніж на 25,0%. В загальному, протягом усього періоду, спостерігається стабільне підвищення рівня номінального ВВП.

Щодо реального ВВП, тобто ВВП у постійних цінах, в 2018 році виріс на 3,3% після збільшення його в 2017 році на 2,5% і в 2016 році - на 2,4%. Різниця між реальним та номінальним ВВП зумовлена тим, що у реальному ВВП, враховується, в якій мірі зростання ВВП визначається реальним зростанням виробництва, а не зростанням цін. Оскільки номінальний ВВП перевищує реальний, відповідно, величина індексу цін менше одиниці, тобто відбувається коригування номінального ВВП у бік збільшення, яке означається інфлюванням.

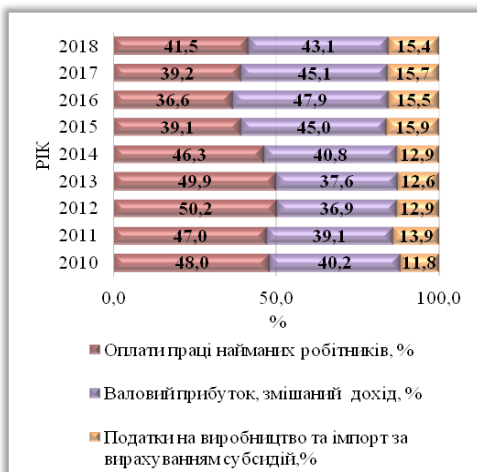
Зміна рівня ВВП означає, перш за все, трансформацію його структури, тобто збільшення або зменшення того чи іншого елементу. Оскільки валовий внутрішній продукт розраховується за трьома різними методами, відповідно, можна розглянути стільки ж побудов. В залежності від того, на якій стадії необхідно розглянути ВВП, обирається метод: на стадії виробництва, на стадії утворення доходів, чи на стадії використання доходів.

Як видно на рисунку 3, виробнича структура ВВП протягом 2011-2018 років практично не змінилась. Зростання питомої ваги валової доданої вартості на 3,6% свідчить про розвиток промисловості України, оскільки вона відповідає за виробництво товарів та послуг.

Рис. 3. Виробнича структура ВВП України за період 2011-2018 років

На рисунку 4 ми можемо спостерігати, що структура на стадії розподілу дещо більше змінилась. Важливу увагу слід звернути на збільшення оплати праці найманих робітників, що становить 7,0%, і на перший погляд, це здається позитивним процесом, проте, варто розуміти, що рівень цін за аналізований період збільшився в значно більшій мірі, тому необхідно провести політику, направлену на збільшення заробітної

плати.

Рис. 4. Динаміка структури елементів ВВП на стадії розподілу

На рисунку 5 найбільшу увагу потрібно звернути на сальдо експорту та імпорту товарів та послуг, адже воно є від'ємним, тобто це означає, що імпорт перевищує експорт. Це означає, що втрати від чистого експорту, який є складовим елементом ВВП, покриваються двома іншими складовими: витратами на кінцеве споживання та валовим нагромадженням. Питома вага в свою чергу зменшилась на 4,6%. Пікове значення зафіксовано у 2013 році: частка чистого експорту тоді становила – 9,2%. Таке явище є негативним для економіки країни в цілому. Чистий експорт виступає у ролі характерної ознаки відкритості економіки, а також ефективного використання та розподілу ресурсів, конкурентоспроможність тощо. Для того, аби подолати цю проблему, необхідно більшою мірою виробляти товари та послуги, що в свою чергу приведе до наступних змін: країна зможе забезпечити себе власною продукцією, за рахунок чого зменшиться імпорт. Коли власні потреби буде повністю задоволено, створені блага можливо буде експортувати за кордон, тим самим, збільшуючи чистий експорт, а також валовий

внутрішній продукт країни.

Рис. 5. Структура ВВП на стадії кінцевого використання в Україні за період 2011-2018 років

Не менш важливе значення займає і галузева структура ВВП. Зростання ВВП, спрямоване на підвищення добробуту народу, стимулює ефективність праці, головного ресурсу економіки і основного джерела збільшення валового внутрішнього продукту. Поряд з підвищенням ефективності праці на основі модернізації виробництва важливе значення для вирішення поставленого завдання має раціональна структура

економіки, і зокрема, галузева структура. Тому, аналіз такого явища є не менш важливим, ніж попередні.

Номінальний ВВП в 2018 році склав 3 трлн 558,7 млрд грн, а в розрахунку на одну людину – 84,19 тис. грн. Найбільший внесок у ВВП внесли: податки на продукти – 15,5% загального обсягу, оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів – 13,2%, переробна промисловість – 11,5%, сільське і лісове господарство, – 10,1%.

Найбільший приріст продемонстрували такі галузі: фінансова і страхова діяльність – на 12,4%, сільське і лісове господарство – на 7,8%, будівництво – на 7,2%.

Такі зміни, очевидно, будуть стримувати потенціал зростання продуктивності праці в довгостроковій перспективі і вже зараз негативно позначаються на дохідній частині бюджету. Адже більшість галузей – нинішніх драйверів економічного зростання або офіційно користуються податковими пільгами, або вміло мінімізують свої податкові зобов'язання, або знаходяться на спрощеній системі оподаткування. На рисунку 6 зображено розподіл у 2018 році.

Рис. 6. Галузева структура ВВП України у 2018 році

Провівши детальний аналіз динаміки та структури валового внутрішнього продукту в Україні, наступним етапом буде проведення аналітичного вирівнювання, яке допоможе спрогнозувати рівень валового внутрішнього продукту на 2019, 2020 та 2021 роки. Очевидно, що в майбутньому очікується зростання ВВП України, адже протягом 8-и років тенденція не змінювалась (рис. 7). Проте, Нацбанк в кінці січня цього року погіршив оцінку зростання ВВП України в минулому році з 3,4% до 3,3%, оцінюючи його в четвертому кварталі в 3,3%. Згідно з його очікуваннями, в 2019 році економіка країни збільшиться на 2,5%, а в 2020-м – на 2,9%. Провівши відповідні статистичні розрахунки, було визначено, що ВВП України у 2021 році перевищить 4,2 трлн грн.

Висновки. Дослідження продемонструвало значне збільшення валового внутрішнього продукту України за аналізований період. Проте, на це збільшення великий вплив здійснило зростання цін на елементи валового внутрішнього продукту та дуже низький обсяг показника у

базисному 2010 році.

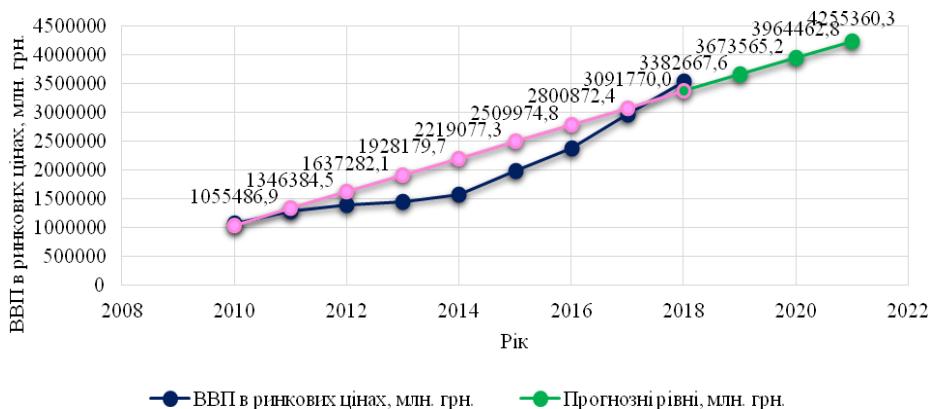

Рис. 7. Динаміка обсягу валового внутрішнього продукту України у 2011-2018 роках, а також прогноз на три наступні роки

Для покращення ситуації в країні необхідно оптимізувати зміни в структурі валового внутрішнього продукту, особливо це стосується галузевої структури. Для розвитку економіки велике значення має збільшення обсягу галузей, які виробляють товари, проте, на сьогоднішній день спостерігається тенденція до збільшення обсягу галузей, які надають послуги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Держстат України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Хаєцька О. П. Аналіз динаміки ВВП України та інших країн світу / О. П. Хаєцька / Ефективна економіка: наукове фахове видання, - Вінниця, ВНАУ, 2018 р. – с. 1
3. Томашевська А. В. Смиковчук Т. В. Рівень ВВП України: аналіз та динаміка розвитку / А. В. Томашевська, Т. В. Смиковчук / Міжнародні економічні відносини та світове господарство: науковий вісник, - Ужгород, УНУ, 2018 р. – с. 90
4. Підгорний Анатолій Захарович, Милашко Ольга Генріхівна. Система національних рахунків: навчальний посібник, - Одеса, ОДЕУ, 2009 р. – 121 с.
5. Міністерство фінансів. – Валовий внутрішній продукт - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/>

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**